

Kokkuvõttev hinnang 2019. aasta tegevuskava täitmisele

Valitsemisala nimetus: *Kultuuriministeerium*

Tulemusvaldkond: *Kultuur*

Valdkonna peamine poliitikakujundaja ja tegevuste elluviija on Kultuuriministeerium koostöös teiste ministeeriumidega.

Üldeesmärk: Kultuuripoliitika eesmärk on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ning luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks ja kultuuris osalemiseks.

Tulemusvaldkonna lühikokkuvõte

2019. aasta kuulutati Eesti laulu ja tantsu juubeliaastaks, et tähistada laulupidude traditsiooni 150. aastapäeva. Aasta tippündmus oli Tallinna lauluväljakul ja Kalevi staadionil neljapäevast pühapäevani, 4.–7. juulini toimunud XXVII laulu- ja XX tantsupidu „Minu arm“ ning sellele eelnenud üle-eestiline Tule Tulemine. Aasta eesmärk oli tuua läheneva juubelilaulu- ja tantsupeo valguses esile laulu- ja tantsupeo teekond Eesti aja- ja kultuuriloo kaudu, selle liikumise põlvkondi ja piirkondi ühendav ulatus ning laulu- ja tantsupeo liikumise vastutus tasakaalu, koosmeele ja pühiväärtuste hoidjana tänapäeva Eestis. Aasta jooksul toimus sadu algatusi ning sündmustel osales sadu tuhandeid inimesi.

Oluliste poliitikamuudatustena kultuuri valdkonnas 2019. aastal saab välja tuua 2019. aasta 1. mail jõustunud muinsuskaitseaduse ja Euroopa Liidu audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi ülevõtmise ettevalmistamise Eesti riigisisisesse õigusesse. Eesti on kohustatud direktiivi oma riigisisesse õigusesse üle võtma 2020. aasta septembriks. 2019. aastal keskendus Kultuuriministeerium direktiivi ülevõtmiseks vajaliku meediateenuste seaduse muutmise seaduse eelnõu koostamisele, huvirühmade kaasamisele ning eelnõuga seotud läbirääkimiste pidamisele puudutatud osapooltega. 2020. aastal esitatakse eelnõu ministeeriumidele kooskõlastamiseks ning seejärel Vabariigi Valitsusele heaks kiitmiseks, et saata eelnõu Riigikokku esimesele lugemisele.

Muinsuskaitseaduse vastuvõtmisega tänapäevastati muinsuskaitse korraldus ja loodi alused paindlikuma riikliku kaitse rakendamiseks. Samuti viidi muuseumidega seotud ülesanded Muinsuskaitseametisse, et tagada kultuuriväärtuste valdkonna ühtne juhtimine. Muinsuskaitseaduse rakendamiseks töötas Kultuuriministeerium koostöös Muinsuskaitseametiga välja seaduse rakendusaktid, korrastati Muinsuskaitsemeti struktuuri ja töökorraldust ning tegeleti seaduse rakendamise küsimustega. Sealhulgas korraldati teabepäevi, alustati muinsuskaitsealade kaitsekordade väljatöötamisega ja viidi kohaliku omavalitsuse üksustega sõlmitud halduslepingud kooskõlla uue seadusega.

2019. aastal jätkus „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ uue alusdokumendi koostamine. Kultuuripoliitika alusdokument andis suunad Eesti kultuuri arendamiseks aastatel 2014–2020, see lõpeb 2020. aastal. Uue alusdokumendi koostamise protsessi kõige sisulisem osa jäi 2019. aastasse, mil ministeerium kaasas uute kultuuripoliitiliste eesmärkide sõnastamiseks eri valdkondade esindajaid üle Eesti. 2019. aasta kevade ja suve jooksul toimus hulk kohtumisi valdkondlike organisatsioonide, seotud ministeeriumide esindajate ja muude huviosalistega.

Plaani kohaselt on uue alusdokumendi eelnõu kavas Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks esitada 2020. aasta jooksul.

Indikaator	Tegelik 2017	Tegelik 2018	Tegelik 2019	Sihttase 2019
Teatrikülastuste arv Eestis Allikas: Eesti Teatri Agentuur	1,2 mln	1,2 mln	-*	1 mln
Lavastuste arv Eestis, tuhat Allikas: Eesti Teatri Agentuur	559	582	-*	465
Muuseumikülastuste arv (mln) Allikas: Statistikaamet	3,5	3,4	3,5	3,3
Rahvaraamatukogude laenutuste arv (mln) Allikas: Statistikaamet	10,2	10,4	10,3	10
Rahvakultuuriharrastajate arv Allikas: Rahvakultuuri Keskuse andmekogu	88 342	83 205	82 540	85 000
Heas ja rahuldavas seisukorras olevate ehitismälestiste osakaal % Allikas: Muinsuskaitseamet	65,3	65,1	63,9	73

*- 2019. aasta andmed on veel avaldamata.

Etendusasutuste külastuste ja lavastuste statistika 2019. aasta kohta avaldatakse 2020. aasta esimeses pooles. Tuginedes 2018. aasta näitajatele saab välja tuua, et Eesti teatrit käidi 2018. aastal vaatamas 1,2 miljonit korda. Mängukavades oli kokku 582 lavastust. Muuseumikülastusi oli 2019. aastal 3,5 miljonit. Rahvaraamatukogude laenutuste arv ei ole viimastel aastatel palju muutunud, ületades aga planeeritud sihttaseme 10 miljonit laenutuskorda aastas. Rahvakultuuriharrastajaid oli 2019. aastal 82 540, jäädes seatud sihttasemest alla. Seda on mõjutanud juhendajate puudus, nende madal palk, laste arvu vähenemine, mis mõjutab omakorda kollektiivide arvu vähenemist (seda eriti maapiirkondades). Heas ja rahuldavas seisukorras olevate ehitismälestiste osakaal oli 2019. aasta lõpu seisuga 63,9%, jäädes seatud sihttasemest alla. Halvem on olukord kahaneva elanikkonnaga piirkondades, kus kinnisvaraturg ei toimi ja leidub palju tühje maju. Mälestised säilivad kõige paremini, kui need on kasutuses, seetõttu on strateegiliselt vajalik olemasoleva väärtarhitektuuri eelistamine uute hoonete ehitamisele, ja ajalooliste linnasüdame arendamine. Selle soodustamiseks on tehtud kaks suurt sammu, üks seadusloomes (uus muinsuskaitse seadus), teine ajalooliste linnakeskuste toetusmeetme piloodi näol (Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra toetused).

Tulemuste analüüs

2019. aastal jätkusid mitmete suurinvesteeringute planeeringud. Kultuuriministeerium kavandab Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) tänapäevase tehnoloogia ja optimeeritud mahtudega telestuudiote ehitust, Eesti Rahvusraamatukogu hoone projekteerimist ja ehitust ning samuti arendatakse edasi Eesti kultuuripärandi hoidla rajamise kontseptsiooni. ERR-i praegune telekompleks ei vasta kehtivatele ohutusnõuetele, selle energiakasutus on ebaefektiivne ja hooned amortiseerunud. Eesti Rahvusraamatukogu hoone renoveerimise eesmärgid on tagada olemasolevate funktsioonide areng, pakkuda kasutajatele mitmekülgseid teenuseid ning tagada nii inimeste kui ka pikka aega säilitatavate väljaannete nõuetekohane turvalisus. Renoveerimise tulemusena lisanduksid tänapäeva raamatukogule kui õpikeskkonnale ja kultuurikeskusele vajalikud funktsionaalsused. Rahvusraamatukogu renoveerimise käigus paigutub Rahvusraamatukogu hoonesse ka Rahvusarhiivi Tallinna osakonna ja Eesti Hoiuraamatukogu Eesti Pimedate Raamatukogu tegevus, mis toetab riigivalitsemise reformi sihte. Eesti kultuuripärandi hoidla rajamise peaesmärk on tagada riiklike muuseumikogude pikaajaline säilimine riigile võimalikult optimaalsel moel, kuid see panustab oluliselt ka kultuuripärandi paremasse kättesaadavusse. Pärandihoidla pakuks museaalide säilitamise teenust laiemalt koos konserveerimis-, restaureerimis- ja digiteerimisteenustega.

Kvaliteetse avaliku ruumi edendamiseks jätkus programmi „Hea avalik ruum“ toel kavandatud linnakeskuste väljaehitamine. Juba 2018. aastal avatud Tõrva, Põlva, Valga ja Rapla keskvaljakutele lisandusid Võru ja Kuressaare linnasüdamed ning Rakvere Pikk tänav.

Arhitektuurivaldkonna puhul võib 2019. aasta olulisima tegevusena esile tõsta ruumiloome töörühma töö, mis andis selgema vaate tegevustele, mida riik peaks arhitektuuri edendamisel tulevikus kavandama. Kvaliteetse ruumi aluspõhimõtete sidumine riigi üldisemate eesmärkidega peaks tõstma ruumiloome mõistmist ja väärtustamist igal tasandil. Uus ühendamet kui ruumiloome kompetentsikeskus pakub võimaluse leida rakenduslikke lahendusi ruumikaalutluse senisest suuremaks arvestamiseks otsuste ettevalmistamisel. Ruumiloome töörühma tegevuse fookus oli kokkuvõttes suunatud sellele, kuidas riik võiks valdkondlikke teadmisi kodanike huvides maksimaalselt ära kasutada ning milliseid korralduslikke muudatusi selle soodustamiseks oleks vajalik teha.

Riigi vaates on oluline, et teatrivõrgustiku riigi toetusel toimiv osa jaotuks ühtlaselt üle Eesti. Seda eesmärki teenis riigi ja Saaremaa valla koostöös sihtasutuse Kuressaare Linnateater loomine, aga ka suures mahus lisavahendite eraldamine Narva Vaba Lava toimimiseks. Piirkondadesse viib professionaalset teatrit endiselt toetusprogramm „Teater maal“.

2019. aastast kujunes enam kui 3,6 miljoni külastusega Eesti suurima kinokülastuste arvuga aasta läbi aegade. Märgilise tähtsusega on filmi „Tõde ja õigus“ linastumine 2019. aasta alguses, mida käis kinodes vaatamas enam kui 267 000 inimest. 2019. aastal linastus kinodes kokku 30 uut Eesti filmi ja kinolevis kokku 314 uut filmi, kinolevi kassatulu oli 21,8 miljonit eurot ja sellest Eesti filmide oma moodustas 4,86 miljonit. Eesti filme käidi kinos vaatamas 847 960 korda ning saavutati ka läbi aegade suurim Eesti filmide turuosa kogu kinolevist – 23%. Aastatel 2007–2017 oli Eesti filmide turuosa keskmiselt vaid 7,34%. Kinokülastusi inimesi kohta kogunes 2,78. Vaid kaks aastat varem oli Eesti filmidel 282 421 vaatajat, kuigi kinokülastajate koguarv ei ole märkimisväärselt muutunud (2017. aastal 3,51 miljonit).

Endiselt on populaarne Eesti algupärane ilukirjandus nii kodumaise lugeja silmis kui ka rahvusvaheliselt. Uute teoste sünnile aitavad kaasa kirjandusvõistlused ja võimalus pühenduda loomingule. Aega ja võimalust kirjutamisele keskenduda annab kindlasti kirjanikupalk. 2019. aastal said koos Eesti Kirjanike Liidu toetusega kirjanikupalka 12 kirjanikku ning kirjanikupalka makstakse järgmistelgi aastatel. 2020.–2022. aastatel hakkab kirjanikupalka saama viis uut kirjanikku, kelle valis komisjon välja 2019. aasta lõpul.

Eesti kunstielus oli 2019. aasta toimekas ja tulemusterohke. Erakordselt suur arv tegevkunstnikke jõudis suure isikunäituseni mõnes olulises välisinstiitutsioonis ning veelgi suurem hulk kunstnikke osales arvukatel rühmanäitustel eri kontinentidel. Eesti Kunstimuuseum tähistas juubelit ning Galerii Temnikova&Kasela murdis kunstituru absoluutsesse tippu, esitledes Eesti kunstnike teoseid Art Basel ja selle kuraatorinäitusel Unlimited ning Londoni Frieze kunstimestil. Viljandis alustas tegevust eraalgatuslik Rüki galerii, Tallinnas Telliskivi loomelinnakus fotokeskus Fotografiska, Noblessneri sadamalinnakus Kai kunstikeskus ja „Avatud ARS“ projekti raames renoveeritud ARSi kunstilinnaku osa, mis lõi juurde paindlikult kasutatavaid ja kunstnike vajadustele vastavaid töökohti, stuudio- ja ateljeepindu. Veneetsia kunstibiennaali Eesti rahvuspaviljoni Kris Lemsalu installatsioon „Birth V – Hi and Bye“ toimus kunstipubliku jaoks uutes tööstusliku maiguga ruumides Giudecca saarel ning tõi kokku ligi 30 tuhat vaatajat ja jõudis oluliste kunstiväljaannete parimate rahvuspaviljonide soovitusnimekirjadesse. Kunstiteoste tellimise seaduse raames valmis 14 kunstiteost 495 tuhande euro väärtuses. Uute teoste loomiseks ja professionaalse kunstipraktika toetamiseks jätkati loomeliitude kaudu ka kunstnikupalga maksmise toetamist.

2019. aastal jätkas riik oluliste valdkonda edendavate eesmärkide elluviimist helikunsti valdkonnas, kui toetas tippasemel muusikakollektiivide ja korraldajate tegevusi riigisiselt ja rahvusvaheliselt, ning tugistruktuuride toimimist. Tippsündmuseks kujunes Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia 100 aasta juubeli tähistamine ning uue saalikompleksi avamine. Erialastest pika mõjuga suursündmustest toimus Eestis üle 50 riiki hõlmava rahvusvahelise nüüdismuusika katusorganisatsiooni ISCMi (The International Society for Contemporary Music) aastakonverents ja festival, mida korraldas Eesti Heliloojate Liit.

2018. aastal hoogsalt alanud raamatukogude ja teiste mäluasutuste koostöö valdkondade ülese suuremahulise digiteerimise ettevalmistamisega jõudis 2019. aastal esimeste praktiliste tulemusteni, kui alustati trükiste, dokumentide ja esemete digiteerimisega.

Kultuuriministerium algatas 2019. aastal kaks täiesti uut toetusmeedet. Alates 2020. aastast on võimalik väikelinnade ajaloolisi keskusi korrastada Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra Finantsmehhanismi programmi „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine“ toel. Lähiaastatel investeeritakse selle programmi kaudu sotsiaalkaitse ja kohalikkude arengusse hulk välisvahendeid, sh 3,3 miljonit eurot muinsuskaitsealadesse, mis asuvad väikelinnade ajaloolistes keskustes. Teine meede, mis 2019. aastal käivitus, oli taluarhitektuuri toetamine. Selleks eraldati riigieelarvest aastateks 2019–2022 igal aastal 100 tuhat eurot taluelamute korrastamiseks. Taluhoonestus on kõige arvukam ja Eesti maamaastikku enim kujundanud element läbi aegade. Taluarhitektuuri korrastamise toetamine aitab neid hooneid kasutusele võtta ja kasutuses hoida ning samal ajal kohalikke kultuuri- ja ehitustraditsioone elujõulisena hoida.

Muuseumivaldkonna olulisimad märksõnad 2019. aastal olid ametkondlikud reformid ja infotehnoloogilised arendused. Reformid puudutavad Muinsuskaitseameti töö ümberkorraldamist ja riigi muuseumivõrgu korrastamist ning arendused on seotud muuseumide infosüsteemiga MuIS ja tehisintellekti võimaluste katsetamisega muuseumides. Muudatuste ja arenduste laiemat mõju saab hinnata mõne aasta pärast, sest praegu on need otseselt puudutanud pigem muuseumitöötajaid kui -külastajaid. Pikemas perspektiivis on kõigi muudatuste eesmärk, et iga MuISi kasutaja, näituse või ürituse külastaja, haridusprogrammis osaleja, kodu-uurija või teadlane või muul põhjusel muuseumisse tulija saaks veel parema muuseumikogemuse kui praegu.

Rahvaraamatukogudel on jätkuvalt oluline roll tagada kõigile Eesti elanikele võrdsed võimalused, et end harida ja kultuurist osa saada, aga ka lugemisharjumusi ja digioskusi arendada. Käimasoleva rahvaraamatukogu seaduse uuendamise protsessis töötatakse välja uued koostöövormid raamatukoguvõrgu ja teenuste arendamiseks, et raamatukoguteenus tervikuna muutuks tänapäevaseks ning lugeja vajadustele vastavaks. Seaduseelnõu valmib 2021. aastal.

Peamised kitsaskohad

Laulu- ja tantsupeo liikumine tugineb täna suuresti juhendajate pühendumusel, mida paraku sageli piisavalt ei väärtustata. Pidude kestmise pant on elujõuline kollektiiv ja motiveeritud haritud juhendaja, ent juhendajaid ei jätku juba nähtavas tulevikus. Koostöös Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, Eesti Kooriühingu ning Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsiga valmistab Kultuuriministeerium ette juhendajatele suunatud palgatoetuse meetme ning sellega seotud riigieelarve ressursi on kavas taotleda 2021.–2024. aasta riigi eelarvestrateegia läbirääkimiste käigus.

Kinokunsti arenguks ja vaatajate huvi kasvuks on loodud tugevad eeldused, kuid kahjuks ei ole 2019. aastaks endiselt rajatud piisavalt jätkusuutlikku rahastamise süsteemi, mis tagaks professionaalse filmikunsti arengu. EV 100 filmiprogrammi raames toodetud filmide eripära võrreldes tavakorras toetatud filmidega seisnes eelkõige võimaluses toota Eesti mõistes oluliselt kõrgema eelarvega filme. Eesti jääb oma praeguste toetusmahtudega oluliselt alla Euroopa keskmise ning Eesti filmi võimekus konkureerida rahvusvahelisel turul isegi keskmise eelarvega filmidega on äärmiselt väike. On oluline mõttekoht, kuidas tagada filmikunsti elujõuline areng ja rahvusvaheline konkurentsivõime, võttes samas arvesse Eesti suurusega riigi võimekust filmikunsti toetada.

2019. aastal jätkati kunstivaldkonna rahastamisega seonduvatele murekohtadele lahenduste otsimist. Valdkonna institutsionaalne baas on veel nõrk ning kogu väärtusahela ulatuses ei jätku piisavalt ressursi, et tagada pikas vaates jätkusuutlik kunstielu. Ühe olulise sammuna tegutseb nüüdsest täielikult ministeeriumi toetusel SA Kunstihoone, kuid jätkub ka teiste riigieelarvest toetust saanud näituseasutuste – Eesti Kunstnike Liidu galeriide ning Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseumi tegevuse osaline rahastamine. Eesti Kultuurkapitali kujutava- ja rakenduskunsti sihtkapital on aga endiselt kunstivaldkonna tegevuste peamine rahastaja, panustades valdkonda suurema summa kui Kultuuriministeerium oma eelarvest.

Riigieelarve vahendite nappuse tõttu ei ole kahjuks rakendunud õpilaste muuseumitundides osalemise toetusüsteem, mille ettepaneku Kultuuriministeerium ning Haridus- ja Teadusministeerium 2019. aasta kevadel ühiselt esitasid. Teemaga minnakse edasi 2020. aastal. Kultuuriministeeriumi juures koos käiva muuseuminõukogu ettepanekul võiks muuseumiõpe olla osa ka formaalharidusest.

Rohkem kui kolmandik (36,1%) Eesti ehitismälestisi on halvas või avariilises seisus. Statistika näitab, et olukord on pidevalt halvenenud. Mälestiste omanike küsitud toetuste ja riigi võimaluste vahe on kuuekordne. Märkimisväärne osa kasutuseta hoonetest asub maapiirkondades ja väikelinnades, kus hoonete lagunemise põhjus ei ole mitte muinsuskaitstes, vaid inimeste ja ressursside üleüldises puuduses. Hoonete kasutuselevõttu soodustavaid mõjureid napib. Hoone kasutuse ja hea seisukorra vahel on otsene seos. Pärand säilib kõige paremini kui see on kasutuses.

Tulemusvaldkonna detailse täitmise infoga saab tutvuda aadressil: <http://www.kul.ee/et/organisatsioon/arengukava-ja-tooplaan>

Tulemusvaldkond: *Sport*

Valdkonna peamine poliitikakujundaja ja tegevuste elluviija on Kultuuriministeerium koostöös teiste ministeeriumidega.

Üldeesmärk: Liikumisel ja spordil on oluline ning kasvav roll eestimaalaste elujõu edendamisel, elukeskkonna rikkuse loomisel ja Eesti riigi hea maine kujundamisel.

Tulemusvaldkonna lühikokkuvõte

Eestis on hea ja toimiv spordiorganisatsioonide võrgustik, spordiregister, mis võimaldab teha tõenditel põhinevat spordipoliitikat ning Euroopa üks paremaid treenerite kutsekvalifikatsiooni süsteeme. Spordi katusorganisatsioon on Eesti Olümpiakomitee (EOK), millel on 31.12.2019 seisuga 125 liiget, sh 70 spordialaliitu, 18 üleriigilist spordiühendust, 19 piirkondlikku liitu ja 18 füüsilist isikut. Spordi riikliku andmebaasi (edaspidi *spordiregister*) kohaselt oli Eestis 2019. aastal ligi 2500 spordiklubi, 440 spordikooli, üle 3300 spordiobjekti ja ligi 3400 treenerikutsega treenerit.

Kultuuriministeerium panustab nii liikumisharrastuse kui ka saavutusspordi edendamisse spordiorganisatsioonide toetamise, Tehvandi Spordikeskuse SA (sh Kääriku spordibaas) ning Jõulumäe Tervisespordikeskuse SA arendamise ja ka teistesse olulistesse spordiobjektidesse investeerimise kaudu.

Eesti on viimastel aastatel olnud edukas rahvusvaheliste suurvõistluste ja tiitlivõistluste korraldaja. Regulaarselt toimuvad paljud rahvusvahelised spordiüritused, mis toovad siia märkimisväärse arvu väliskülalisi ning aitavad kaasa turismimajandusele, sealhulgas Eesti tutvustamisele Euroopas ja maailmas. Sellisteks Eesti jaoks olulisteks võistlusteks olid 2019. aastal näiteks Tallinn International Horse Show, Tallinna Maraton, Tartu Maraton, Ironman Tallinn, Rally Estonia, Simple Session, võrkpalli Euroopa Kuldliiga finaalturniir ja kahevõistluse MK etapp.

Tuginedes üle aasta läbiviidavale uuringule¹ tegeles liikumisharrastusega (2 korda nädalas à 30 min) 2018. aastal vähemalt 40,2% tööealisest elanikkonnast. Neljandik eestimaalastest tervisespordi ei harrasta, kuid nende osakaal on aasta-aastalt vähenenud – 2008. aastal ei tegelenud tervisespordiga kolmandik inimestest (2008. a oli see 33%, 2018. a 24,7%). Suureks probleemiks on laste puudulikud liikumisharjumused. Maailma Terviseorganisatsioon WHO soovitab liikuda vähemalt 60 minutit päevas, kuid Eesti lastest ei liigu piisavalt 75%². Suure tõenäosusega jäävad nad ka täiskasvanuna väheaktiivseks.

Samuti on suur probleem laste ülekaalulisus: iga neljas 1. klassi laps on ülekaaluline või rasvunud, keskmine kehakaal on tõusnud juba viimased 15 aastat³. „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ strateegia raames on seatud eesmärk, et 2030. aastaks on Eesti jõudnud liikumisaktiivsuses Põhjamaade tasemele.

Spordiklubides ja -koolides sporti harrastavate noorte (kuni 5–19aastased) osakaal kogu vanusegrupist (0–19aastased) oli 2019. aastal 38,91%. Sihttase 2019. aastaks oli seatud 37,8% – seega on eesmärk täidetud. Alates 2020. aastast muudeti mõõdiku meetodikat ja arvestust hakatakse pidama 5–19aastaste noorsportlaste spordiklubides- ja koolides osalemise lõikes. 2019. aastal osales nimetatud vanusegrupis 52,15% nimetatud vanusegrupist organiseeritud sporditegevustes.

2019. aastal võitsid eesti sportlased tiitlivõistlustelt 163 medalit, millest ainult 19 võideti olümpia distsipliinidel. Vaatamata medalite üldarvu kasvule ei ole olümpia distsipliinidel võidetud medalite arv viimastel aastatel kasvanud.

---

¹ Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, Tervise Arengu Instituut, 2018

² Laste liikumisuuring, TÜ Liikumislabor, 2015

³ Euroopa laste rasvumise seire, Tervise Arengu Instituut, 2015/16

Indikaator	Tegelik 2017	Tegelik 2018	Tegelik 2019	Sihttase 2019
Liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaal 16-64-aastaste vanusgrupis, % Allikas: Eesti Tervisearengu Instituut (Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring)	-	40,2%	-	*-
Spordiklubides ja –koolides sporti harrastavate noorte (kuni 19-aastased) osakaal kogu vanusegrupist, %* Allikas: Eesti Spordiregister	37,7	37,9	38,91	37,8

*2019. aastal mõõtmist ei toimunud. Sihttase oli eelnevat planeeritud 2020. aastaks 53%, mida korrigeeritakse realistlikumaks.

Tulemuste analüüs

Tänapäevases spordis on harrastuse, sporditulemuste, isiksuse, oskuste ja väärtushinnangute kujunemisel äärmiselt oluline roll treeneritel. Treeneritele väärilise töötasu tagamine on olnud siiani kõige raskemini teostuv eesmärk. 2019. aastal jätkus treenerite palgatoetuse meetme rakendamine, milles raames eraldati toetust 1326 treenerile, kes treenisid kokku 41 485 noort, kokku summas 7 252 036 eurot. Täiskohaga töötavate riigipoolset palgatoetust saavate treenerite vähim brutopalk oli 1000 eurot. Kõigi treenerite tööjõukulud kokku oli 30,2 miljonit eurot ja nende pealt maksti 11,6 miljonit eurot tööjõumakse.

Tagamaks saavutusspordi arendamiseks soodsaimat keskkonda, on Kultuuriministeerium alates 2015. aastast läbi viinud spordireformi, mille käigus on oluliselt korrastatud spordi rahastamise aluseid. Spordi rahastamise korrastamisega jätkatakse. Spordireformiga seondult käivitati 2019. aastal koostöös EOK-ga Team Estonia projekt, mille eesmärk on tagada kõikidele olümpiamängude ja maailmameistrivõistluste (OM distsipliinidel) esikümne potentsiaaliga sportlastele piisav ettevalmistus ning osalemine tiitlivõistlustel koos kvaliteetsete tugiteenustega. Kultuuriministeerium toetas 2019. aastal Team Estoniat 1 mln euroga.

Parandamaks erivajadustega inimeste spordikorraldust toodi spordireformi raames 2019. aastal Eesti Paralümpiakomitee ning EO Eesti Ühendus Kultuuriministeeriumi vastutusalasse. Organisatsioonide ebapiisavad eelarved olid olnud nende jätkusuutlikkuse kitsaskohaks ning edasiste arengute ja saavutuste takistuseks. Seetõttu otsustas Vabariigi Valitsus eraldada puuetega inimeste katusorganisatsioonidele täiendavaid vahendeid 2019. aastaks 400 000 eurot, millele 2020. aastal lisandub veel 200 000 eurot.

17.10.2018 kiitis riigikogu heaks hasartmängumaksu seaduse muudatuse, mille tulemusena kaotati alates 01.01.2019. aastast Hasartmängumaksu Nõukogu. Hasartmängumaksu Nõukogu poolt spordivaldkonnale eraldatud summad liikusid Kultuuriministeeriumi eelarvesse. Muudatuste tulemusena vähenes spordiorganisatsioonide halduskoormus. Kultuuriministeerium toetab alates 2019. aastast spordivaldkonna katusorganisatsioonide tegevust ja rahvusvaheliste võistluste korraldamist Eestis. Muudatuse tulemusena toetab Eesti Kultuurkapitali kehakultuuri ja spordi sihtkapital edaspidi peamiselt liikumisharrastuse edendamisele suunatud projekte, noorte ja juuniorite rahvuskoondiste ettevalmistamist ja rahvusvaheliste võistlustel osalemist. Samuti toetaks sihtkapital spordiklubide projekte, piirkondlikke algatusi ning nende spordialaliitude tegevust projektipõhiselt, kes ei kvalifitseeru kultuuriministri kehtestatud kriteeriumite alusel tegevustoetuse saajate hulka.

07.11.2019 kiitis Vabariigi Valitsus heaks spordiseaduse ja sellega seotud seaduste muutmise eelnõu. Riigikogu võttis seaduse muudatuse vastu 17.02.2020 ning muudatused jõustusid 10.03.2020. Muudatuste tulemusena seati sportlastele makstavatele stipendiumidele piirmäär ning loodi sportlaste tasustamiseks uus toetuse liik – sportlasetoetus. Muudatused korrastavad senist stipendiumide maksmise korraldust eesmärgiga vältida edaspidi vaidlusi ja ebaselgust stipendiumide maksmisel ning tagada sportlastele tasustamisel stabiilsem olukord ning sotsiaalsed garantiid.

Spordiaususe valdkonnas on peamine asutus sihtasutus Eesti Antidoping (EAD), mis loodi 19.04.2007. 2019. aastal alustati EAD ümberkujundamist, mille tulemusena loodi 18.09.2019 uus sihtasutus Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus (EADSE). Selle põhikirjalised eesmärgid on edendada Eestis diskrimineerimisvaba, eetilist ja ausat sporti.

2019. aasta lõpuks valmisid Kääriku Spordikeskuse arendamise II ja III etapp, mis hõlmas endas spordirajatiste osana valgustusega kunstmurustaadioni ning kolme väljakuga multispordihalli valmimist. Lisaks väljakutele on spordihoones füsio- ja fitness-saal ning soojendusala koos tribüünidega. Valminud on parklad, ristmikud ja tänavavalgustus ning pikendatud ja asfalteeritud keskust ümbritsev kergliiklustee. Abihoonetest on valminud garaažihooned ning renoveeritud on Kekkose saun. 2019. aastal tehti riigihange IV etapi teostamiseks ning töid realiseeritakse kergetoetustustaadioni, väliujula, heitealade väljaku ja suurema, laagritele suunatud Greeni sauna ehitustel. Tööde tähtaeg on 2020. aasta suve alguses. Edasi on liigutud Targa Kääriku kontseptsiooniga, millest tulenevalt on laagris osalejatel võimalik treeningul ning laagripakettide osana kasutada erinevaid spordi ja füsio monitoorimisseadmeid.

2019. aastal rakendus liikumisharrastuse edendamiseks regionaalsete tervisespordikeskuste toetusprogramm, mille eesmärk on tagada, et igas maakonnas oleks vähemalt üks tänapäevane ning võimalusterohke vabaõhu-spordikeskus, et inimestele anda veelgi rohkem võimalusi liikumisharrastusega tegelemiseks. 2019. aastal nimetati aastatel 2019–2022 toetust saavate tervisespordikeskuste nimekirja 24 keskust, mida toetati summas 600 tuhat eurot.

Peamised kitsaskohad

Selleks, et Eesti sportlased ja võistkonnad oleksid jätkuvalt maailma konkurentsivõimelised, on vaja suurendada võrreldes praegusega Team Estonia mahtu. Oluliselt on vaja suurendada taustajõudude ja tugiteenuste mahtu ning kvaliteeti, suurendada tiitlivõistluste-eelsete treeninglaagrite ja treeningpartnerite arvu, tõsta treenerite igapäevast kaasatust nii ettevalmistavas faasis kui ka tiitlivõistlustel ning suurendada spordialaliitude võimekust regulaarselt tegeleda ja toetada erinevaid andekaid sportlasi ja võistkondi. Selleks, et suudaksime jätkuvalt püsida rahvusvahelises konkurentsisis, on vajalik meie tippspordisüsteemi kaasajastada ning suurendada järk-järgult Team Estonia projekti toetamist 2023. aastaks 8 miljoni euroni.

Treeneritele väärilise töötasu tagamine on üks prioriteetseid valdkonna eesmärke. Alates 2015. aastast on spordiorganisatsioonidele eraldatud treenerite tööjõukulude toetust, mille eesmärk on aidata spordiorganisatsioonidel tagada treeneritele sotsiaalsed garantiid ning treenerite palga viimine koos spordiorganisatsioonidega Eesti keskmisele tasemele. Alates 2018. aastast kehtib põhimõte, et riik toetab 1,1 miljoni treeningtunni läbiviimist ja kuni 50% treeneri brutotasust, mille ülejäänud osa katavad spordiorganisatsioonid. Eesmärk on 2023. aastaks viia toetatavate kõrgema kategooria (vähemalt 5. kutsetase) treenerite brutopalgaga suhe Eesti keskmise palgani. Lisaks tuleb arvestada, et viimastel aastatel on tõusnud toetust saavate treenerite arv, mistõttu tuleb hakata järgnevatel aastatel tõstma riigi poolt toetatavate treeningtundide arvu tagamaks, et spordiklubidele ei langeks liiga suurt koormust. Sama trendi näitab ka 2020. aastal, kus spordiklubid taotlesid riigitoetust suuremale arvule treeningtundidele, kui kehtestatud piirmäär 1,1 miljonit. Seetõttu peaks 2021. aastal tõstma riigi poolt toetatavate treeningtundide piirmäära 1 150 000 treeningtunnini, 2022. aastal 1 200 000 treeningtunnini, 2023. aastal 1 250 000 treeningtunnini ning 2024. aastal 1 300 000 treeningtunnini.

Kultuuriministeerium toetab kahe toetusmeetme kaudu rahvusvaheliste spordivõistluste korraldamist. Samas on viimasel ajal toimunud võistlusi, mis on olnud riigile olulised, aga mida ei ole olnud võimalik toetada olemasolevatest meetmetest. Need sündmused vajavad individuaalset lähenemist ja selliseid võistlusi on toetatud sihtotstarbeliselt Vabariigi Valitsuse reservist. Sellisteks võistlusteks on olnud näiteks Rally Estonia ja meeste võrkpalli Euroopa meistrivõistluste finaaltourniiri alagrupi mängude korraldamine Eestis 2021. aastal. Oluline on jätkata rahvusvaheliste võistluste regulaarset toetamist Kultuuriministeeriumi kahest meetmest, aga samas tuleb leida vajadusel lisavõimalusi ning toetada olulisi rahvusvahelisi võistlusi ka Vabariigi Valitsuse sihtotstarbeliste erietsustega.

Koostöös EOK-ga analüüsitakse rahvusvahelise või riikliku tähtsusega spordiobjektide olemasolu ja seisukorda. Kui on mõjusad regionaalpoliitilised argumendid ja tagatud on omavalitsuse kaasfinantseering, on vajadus ka riigi poolt finantseerida ka spordiobjekte, mis on kohaliku tähtsusega.

2020. aastal algas multifunktsionaalsete, aasta ringi kasutatava jalgpalli sisehallide rajamise toetamine. Hallide rajamise peamine eesmärk on tagada kohalikule elanikkonnale mitmekesised sportimisvõimalused, perspektiivis kõikides maakonnakeskustes.

Investeeringutest on oluline veel ka Tehvandi Spordikeskusesse kunstlume tootmise tõhustamine, näiteks lumekonteineri soetamine, et tagada kõrgel tasemel rahvusvaheliste talispordivõistluste korraldamine Eestis, Jõulumäe Tervisespordikeskuse nüüdisajastamine ning Tartumaa Tervisspordikeskuses laskespordiga kõrgel tasemel tegelemiseks vajaliku taristu loomine.

Spordiaususe teema on aina enam tõstatunud olulise teemana nii Eestis kui ka mujal maailmas. Seetõttu tuleb koostöös EOK-ga leida lisaressursse EADSE toetamiseks, mis aitaks neil välja arendada nii uurimisvõimekust kui ka koolitustegevusi.

Liikumisharrastuse suurendamiseks on vaja maakondade spordiliitude tegevuse efektiivistumine. Kohaliku tasandi spordiorganisatsioonid teavad kõige paremini, millised on maakonna peamised murekohad seoses liikumisharrastusega ning initsiatiiv ning uuenduslik lähenemine praeguse olukorra parendamiseks, peaks tulema neilt. Riigipoolsete rahastuspõhimõtete üle vaatamine, eesmärgiga motiveerida KOV-e rohkem maakondade spordiliitudesse investeerima, võiks omada positiivset tulemust maakondade spordiliitude võimekusele pakkuda parimaid võimalikke lahendusi inimeste liikumisharrastuse suurendamiseks.

Tulemusvaldkonna detailse täitmise infoga saab tutvuda aadressil:
<http://www.kul.ee/et/organisatsioon/arengukava-ja-tooplaan>

Tulemusvaldkond: *Lõimumine*

Valdkonna peamised poliitikakujundajad ning tegevuste elluviijad on Kultuuriministeerium ja Siseministeerium, samuti panustavad valdkonda Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium ja Justiitsministeerium.

Üldeesmärk: Eesti ühiskond on lõimunud ja sotsiaalselt sidus, erineva keele- ja kultuuritaustaga inimesed osalevad aktiivselt ühiskonnaelus ja jagavad demokraatlikke väärtusi.

Tulemusvaldkonna lühikokkuvõte

Lõimumise all mõistetakse ühiskonna kultuurilise, poliitilise ja sotsiaalmajandusliku sidususe suurenemist. Lõimumistegevused toetavad eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste aktiivset osalust sotsiaalselt sidusa ühiskonna kujunemisel. Edukas lõimumisprotsess toimub eeskätt vabatahtliku valiku ja motivatsiooni toel, mida toetab riiklik ja kogukondlik institutsionaalne raamistik, kuhu lisaks avaliku sektori organisatsioonidele, sh kohalikele omavalitsustele, on kaasatud ka erasektori ja kodanikuühiskonna organisatsioonid. Ühiskonna sidususe suurendamine ja riigi põhirahvastikust erineva keele- ja kultuuritaustaga inimeste lõimimine ühiskonnaellu on muutumas üha olulisemaks nii riigi stabiilsuse, majanduse kasvupotentsiaali kui ka ühiskonna heaolu seisukohast. Kultuuriline mitmekesisus ja erinevuste austamine toetab riigi arengupotentsiaali, kuid samas on see ka ühiskonnale väljakutse.

Senise lõimumispoliitika peamise sihtrühmana on nähtud valdavalt venekeelseid Eesti püsielanikke, kellel ei ole Eesti kodakondsust (valdavalt Vene Föderatsiooni kodanikud või määratlemata kodakondsusega isikud), kes ei valda eesti keelt ja ei osale aktiivselt ühiskonna elus. Edaspidi on vaja tegevusi täiendavalt suunata nii eesti emakeelega inimestele kui ka senisest enam uussisserändajatele (sh rahvusvahelise riigikaitse saajatele), tagasipöördujatele ja rahvuskaaslastele välismaal.

Eesti on kultuuriliselt mitmekesine riik, kus elab Statistikaameti andmeil 194 erineva rahvuse esindajaid. 69% riigi elanikkonnast on rahvuselt eestlased, 25% venelased, 2% ukrainlased, 1% valgevenelased ja 0,8% soomlased. Eesti elanikkonnast 68,4% jaoks on emakeeleks eesti keel, 29,6% jaoks vene keel ja vaid 2% Eesti elanikkonnast räägib emakeelena teisi keeli.

Viimasel aastakümnel on toimunud olulised muutused Eesti rände protsessides. Rahvusvaheline ränne ei ole Eesti jaoks midagi uut, kuid väljarände asemel näeme viimastel aastatel üha kasvavat sisserännet. Eesti rahvaarv on juba viiendat aastat järjest kasvanud, kuna sisseränne on olnud suurem kui väljaränne ja negatiivne loomulik iive.

Indikaator	Tegelik 2017	Tegelik 2018	Tegelik 2019	Sihttase 2019
Tugeva ja keskmise riigiidentiteediga isikute osakaalu indeks teistest rahvustest isikute hulgas	39% (tugev)	Ei mõõdetud	Ei mõõdetud	Ei seatud
Allikas: Eesti ühiskonna integratsiooni monitooring (EIM)	47% (keskmine)			

* 2020. a sihttase on 38% (tugev), 51% (keskmine).

Eesti ühiskonna integratsiooni monitooringut (EIM) viiakse läbi iga kolme aasta tagant. Järgmine EIM viiakse läbi 2020. aastal. 2017. aasta lõimumismonitooringu andmetel on teisest rahvusest tugeva riigiidentiteedi kandjaid 39% (kasv võrreldes 2015. aastaga 3% võrra) ning keskmise riigiidentiteedi kandjad 47% (sama palju kui 2015. a). Eesmärk oli 2017. aastal suurendada tugeva riigiidentiteediga isikute osakaalu teistest rahvustest isikute hulgas 37%-ni ning keskmise riigiidentiteediga isikute osakaalu 49%-ni. Seega on eesmärk osaliselt täidetud.

Tulemuste analüüs

2019. aastal alustati „Rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukava“ koostamisega, mis on jätkuks kehtivale arengukavale „Lõimuv Eesti 2020“.

Eesmärgiga toetada eesti keele kui võõrkeele kvaliteetse õppe arengut ja aidata kaasa ühiskonna paremale lõimumisele, alustasid 2019. aastal Tallinnas ja Narvas tööd eesti keele majad. Majade ülesandeks on korraldada tasuta eesti keele kursusi ning tegevusi, mis võimaldavad eesti keelt praktiseerida. Eesti keele majades osales 2019. aasta erinevates tegevustes 3855 inimest, sh pakuti 580 eesti keele õppekohta.

2019. aasta jaanuaris ja augustis korraldas INSA veebilehe kaudu avaliku registreerimise 142 eesti keele A1–C1 tasemel kursusele. Keelekursustel osales 2940 inimest.

Keelekohvikud olid avatud igal nädalal 28 kohas üle Eesti. Eesti keele ja kultuuri tundmise 20 klubis üle Eesti praktiseeris eesti keelt B2–C1 tasemel 320 klubi liiget. Kultuurimooduli keeleliste ja kultuuriliste tegevuste abil paranes 1090 eesti keelest erineva emakeelega inimese eesti keele oskus ja eesti kultuuri tundmine ning selles osalemine.

Samuti toimus eesti keele mess „KU-ky“ Narvas ja Tallinnas, kus osales ühtekokku 1300 külastajat.

Sarnaselt varasemate aastatega jätkati 2019. aastal kolme toetusmeetme elluviimist: rahvusvähemuste katusorganisatsioonide ja kultuuriseltside toetamist ning vähemusrahvuste kultuuriautonoomia taotlusvoor. Vanasuliste vaimset pärandkultuuri toetab Rahvakultuuri Keskuse Peipsiveere pärandkultuuri toetusmeede. Meetmed on suunatud rahvusvähemuste katusorganisatsioonidele, kultuuriseltsidele, pühapäevakoolidele ja kultuuriomavalitsustele. Selle tulemusena toetatakse Eestis 40 rahvusrühma kultuurielu. Riigipoolset tegevustoetust said 18 katusorganisatsiooni kogusummas ligi 450 tuhat eurot. Katusorganisatsioonidesse kuulub 250 kultuuriseltsi. Kultuuriministeeriumi juures tegutsev Rahvusvähemuste nõukoda pidas regulaarseid kohtumisi ja korraldas õppereisi Helsingisse, et tutvuda Soome praktikatega lõimumispoliitikas ja kultuurilise mitmekesisuse toetamisel. Kultuuriautonoomia eelarvest eraldati tegevustoetust Eestirootslaste Kultuuriomavalitsuse SA-le ja Eestisoomlaste Kultuuriomavalitsuse SA-le.

ÜRO Peaassamblee kuulutas 2019. aasta põlisrahvaste keelte aastaks, mida tähistati ka Eestis. Aasta algul toimus Viljandis koostöös Rahvakultuuri Keskusega rahvusvahelisele põliskeelte aastale pühendatud infopäev ja veebruaris 2019 teema-aasta avaüritus Tallinna Kirjanike Majas koostöös Välisministeeriumi ja UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoniga. 2019. aasta hõimupäevade rahvusvaheline konverents koostöös Eesti Keele Instituudiga keskendus mitmekeelsusele ja soome-ugri keelte digitaliseerimise küsimustele. Mitmeid aastaid on Eesti eksperdid osalenud ÜRO põlisrahvaste alalise foorumi töös ning Vabariigi Valitsus on ÜRO põlisrahvaste fondi toetanud ka rahaliselt. Hõimupäevade raames toimusid mitmed kontserdid, näitused, filmiõhtud, konverentsid üle Eesti.

Olulise edusammuna saab esile tõsta Euroopa Komisjoni rahastusega 12-kuulise romade lõimumist toetava projekti algatamise 2019. aasta augustis. Projekt pakub roma noortele individuaalseid ja rühmakoolitusi, et tõsta nende eneseoskusi ja motivatsiooni osaleda ühiskonna elus. Samuti jätkatakse 2018. aastal alustatud roma lastega töötavate õpetajate koolitamist, avalikkusele roma kultuuri ja traditsiooni tutvustavate ürituste korraldamist, toetatakse roma noorte Balti koostöö edendamist ning tugevdatakse Kultuuriministeeriumi juures tegutseva romade lõimumise nõukoja kontakte kohalike omavalitsustega, kus elab arvukamalt romasid.

Mitmed uuringud näitavad, et rahvusvähemuste ja eestlaste kultuuriseltside koostöö on seni olnud pigem tagasihoidlik. Seepärast on lisaks traditsioonilistele kaasamisvormidele, nagu Kultuuriministeeriumi juures tegutsevad rahvusvähemuste kultuurinõukoda, Ida-Virumaa rahvuskultuuriseltside ümarlaud ning romade nõukoda, hakanud Integratsiooni Sihtasutus (INSA) koostöös Kultuuriministeeriumiga kasutama koostööpäevaku formaati. Eesti ja vene noorte vaheliste kontaktide loomisele aitab kaasa MTÜ VeniVidiVici, kes korraldab õpilasvahetusi. 2019. aastal osalesid õpilasvahetuses 20 üldhariduskooli – peamiselt Tallinnast, Narvast, Kohtla-Järvelt ja Jõhvist.

Kultuuriministeerium peab väga oluliseks suhtlust väliseesti kogukondadega ja samuti nende toetamist, et aidata kaasa eesti keele ja kultuuri hoidmisele ning arengule, samuti Eesti kultuuriruumile omaste väärtuste, traditsioonide, käitumismudelite ja elulaadi edasikandumisele põlvest põlve ka väliseesti kogukondades. 2020. aasta lõpuni lähtutakse diasporaale suunatud poliitika kujundamisel rahvuskasulaste programmist, mille raames vastutab Kultuuriministeerium järgmiste tegevuste eest: eesti kultuuriseltside tegevuse toetamine, eesti kultuurisündmuste vahendamine üleilmse eestlaskonnaga, eesti keele- ja kultuurilaagrite korraldamine väliseesti lastele ja noortele Eestis ning eestlaskonna välismaalt tagasipöördumise toetamine. Kultuuriministeerium toetuse abil toimus mh XII ESTO-festival Helsingis, Tartus ja Tallinnas, kus osales eestlasi 29 riigist. Kultuuriministeerium aitas kaasa ka Idaranniku Eesti Päevade korraldamisele Floridas ja Lääneranniku Eesti Päevade korraldamisele Portlandis.

Lisaks on INSA täiendamas rahvuskasulastele suunatud teabeportaali „Global Estonian“ (<https://globalestonian.com/et>), mis koondab olulist teavet antud poliitikavaldkonnas. INSA koosseisus loodi 2019. aastal ka uue ametikohana rahvuskasulaste nõustaja ja rahvuskasulaste info- ja koostööspetsialisti ametikoht, mis pakub täiendavaid tugiteenuseid tagasipöördujatele. Samuti on sihtasutus käivitanud tagasipöördujatele tugivõrgustiku ning kogemusnõustamise.

Rahvuskaaslaste poliitika tõhusamaks elluviimiseks moodustati Vabariigi Valitsuse korraldusega ülemaailmse eestluse koostöökomisjon ja moodustati kaheksa valdkondlikku töörühma, millest ühte koordineerib Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse osakond (väliseesti kultuuriseltside ja arhiivinduse töörühm).

Suurt osa lõimumisvaldkonna tegevustest rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondist.

Peamised kitsaskohad

Eesti lõimumispoliitika peamine väljakutse seisneb senisest tõhusamas kohanemis- ja lõimumisteenuste arendamises, et toetada ühiskondlikku sidusust. 2020. aastal toimub rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukava ja selle programmide koostamine ning uue ESF perioodi ettevalmistamine. Neist strateegiatest ning neis planeeritavatest ressurssidest sõltub valdkonna edasine areng.

Mõlema tegevuse puhul tuleb arvestada järgmiste kitsaskohtadega:

Vähelõimunud teisest rahvusest inimeste osakaal on endiselt suur ning ei ole viimasel aastakümnel muutunud. Vähelõimunud nimesed ei valda eesti keelt (piisavalt), ei oma Eesti kodakondsust ja ei osale aktiivselt Eesti ühiskonna elus (EIM 2017).

Ida-Virumaal ja Harjumaal, kus elab enamus teisest rahvusest püsielanikke, on alates Eesti taasisesestumisest suurenenud rahvuslik piirkondlik segregatsioon. Olukord muutub lähitulevikus keerulisemaks ka seetõttu, et pooled uussisserändajatest soovivad Eestisse jääda, kuid tunnistavad, et neil pole piisavalt kontakte eestlastega.

Vähesed kogukondadevahelised kontaktid eestlaste, teisest rahvusest inimeste ja uussisserändajate vahel. Kontaktide puudumine takistab üksteise mõistmist ning ühistunde tekkimist.

Kuigi ministeeriumite panus ning ka koostöö eesti keele õpetamisel on viimastel aastal kasvanud, on meil jätkuvalt suur osa teisest rahvusest inimesi, kes valdavad eesti keelt passiivselt või ei valda üldse. Kuna on kasvanud eesti keelt õppida soovivate inimeste arv, ületab nõudlus kordades pakkumist. Lisaks on probleeme õppe kvaliteedis ning võimaluses keelt praktiseerida.

Teisest rahvusest inimestel on Eesti tööturul nõrgem positsioon – neil on madalam tööhõive määr, kõrgem töötuse määr ja oma turvalisust tööturul hindavad nad väheseks. Samuti iseloomustab Eesti tööjõuturgu rahvuslik segregatsioon ehk eestlaste ja teiste rahvuste jaotuses ametite ning majandusharude vahel on märkimisväärseid erinevusi.

Selles olukorras ja eriti arvestades uussisserändega seotud väljakutseid, on oluline senisest rohkem pöörata tähelepanu kohanemis- ja lõimumisteenuste mõjususele, kasutajasõbralikkusele ning omavahelisele sünergiale. Samuti on oluline suurendada avaliku, era- ja kolmanda sektori ning omavalitsuste võimekust tegelda kohanemis- ja lõimumisteenustega.

Tulemusvaldkondade strateegiliste dokumentide ja täitmise infoga saab täpsemalt tutvuda aadressil: <http://www.kul.ee/et/organisatsioon/arengukava-ja-tooplaan>.